АССАЛОМ, РУС ХАЛҚИ, БУЮК ОҒАМИЗ
РУССКИЙ НАРОД, НАШ СТАРШИЙ БРАТ!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши, № 68 (13.628).
22 МАРТ 1967 йил
ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

АВСТРИЯ ФЕДЕРАЛ КАНЦЛЕРИ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Австрия федерал канцлери доктор Иозеф Клаус ва сафарда унга ҳамроҳлик қилган бошқа давлат арбоблари 21 мартда Москвадан жўнаб кетдилар. Ҳурматли меҳмон Совет ҳукуматининг таклифига биноан СССРга расмий ташриф буюрган эди. У ўз юртига бора туриб, йўл-йўлакай Киевда тўхтаб ўтади.

Внуково аэродромида Австрия ҳукумати бошлиғини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Н. А. Тихонов, СССР Министрлари, СССР давлат комитетларининг раислари ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар. (ТАСС).

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

Қуёшдай ёрқин, коинотдай мусаффо ва кенг, дарёдай жўшқин, ҳаётдай мазмундор халқлар дўстлиги, халқлар қардошлиги бизнинг социалистик Ватанимизда, Октябрь Ватанида, Ленин Ватанида барқарор! Қанчадан қанча миллат ва элатларнинг аҳил, жипс, ягона оиласи — Советлар диёри инсоният орзу-ниятти — коммунизм томон бораётган экан, шу буюк оиланинг етакчиси улуғ рус халқидир. Бекиёс заковат, тийран ақл, чексиз куч ва матонат эгаси руснинг меҳрли оғалик ёрдами Совет Иттифоқидаги ҳамма халқлар қатори ўзбек халқи учун ҳам энг азиз, энг қимматлидир.

Ўзбек одати-ла, жонажон рус, сенга нон-туз тутар эканмиз, қалбимиз қўрини, дилимиз меҳрини тўкис бахш этамиз.

Октябрнинг 50 йиллиги шарафи-ла Россия Федерациясига бағишланган ҳафталик газетамизнинг шу сонидан бошланур.

А. Тўраев фотоси.

ДЎСТЛИК, ҚАРДОШЛИК ТУЙҒУСИ

Биз Советлар даврида ўз бахти ва номини, ўз қадри ва камолини топган ўзбекмиз. Бугун, Улуғ Октябрнинг ярим асрлик қутлуғ тўйи арафасида тарихан қисқа муддатда индустрлашган-колхозлашган, социалистик маданияти гуркираб ўсган, етук, билимдон ўлка соҳиби бўлиб қолганлигимиз учун азиз ва мўътабар отамиз Ленин ишига, партияга, севимли она-Ватанимизга ўз муҳаббат ҳам садоқатимизни яна бир марта изҳор этамиз.

Биз ленинча доно миллий сиёсат, улуғ рус халқининг буюк оғалик ёрдами, Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг метиндек бузилмас дўстлиги вужудга келтирган барча афзаллик ва имкониятлардан, улкан қудрат ва қодирликдан баҳраманд бўлган ўзбекмиз. Биз бу билан фахрланамиз ва уни абадий ардоқлаймиз. Ўз меҳр-муҳаббатимизни коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш учун қўшаётган ҳиссамиз билан қадрлаймиз. Улуғ юртимизнинг шон-шуҳратини, қудратини оширaётган Россия ва Қозоғистоннинг миллиард-миллиард пуд ғалласи, Украинанинг метали ва кўмири, Озарбайжоннинг нефти, Туркманистоннинг қоракўли, чорваси, ҳар бир иттифоқдош республика, ҳар бир миллат фидокорона меҳнатининг самараси қаторида пахтамиз ва «зангори олов»имиз... улушимиз борлиги билан фахрланамиз, бинобарин социалистик давлатимиз қудрати, равнақи барча халқлар қатори ўзбекнинг ҳам ифтихори ва шон-шуҳратидир.

Агар буюк Ленин бўлмаганда, Улуғ Октябрь тонги отмаганда халқларнинг Совет Иттифоқидагидек яқинлашуви, иноқлашуви бўлармиди. Бу социализмга хос нодир фазилат — халқларнинг бирдамлиги, уларнинг ғоявий-сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорлиги, алоқалари чуқур илдиз отиб, ўсиб, мустаҳкамланармиди. Бу инсонпарвар тузумнинг — социализмнинг самараси, порлоқ келажак нишонасидир.

Партия ва ҳукуматимиз барча миллатларнинг чинордек шох отиб, қуюқлашиб бориши учун кенг истиқболлар очиб бермоқда, бу мўътабар, муборак ишга ёрдам қиладиган барча ташаббусни қўллаб-қувватламоқда, барча имкониятларни ишга солмоқда. Шу оталарча ғамхўрлик, рағбат ёрдамида Ватанимизда ленинча миллий сиёсат равнақ топмоқда, халқларнинг, миллатларни бир-бири билан мустаҳкамроқ боғловчи, оға-ини, дўст-ёр, қуда-анда қилувчи янги анъаналар майдонга чиқмоқда.

Оға-ини бир бўлиб,
Қўлни-қўлга берса гар,
Аниқдиркм, зўр тоғ ҳам
Дош беролмай кул бўлар.

Биз жанговар курашларда тобланган халқлар дўстлиги ва қардошлигини кўз қорачиғидай авайлаб асраймиз, мустаҳкамлаймиз, абадий сақлаймиз.

Биз халқларнинг ўртасига муттасил низо солиб келган, ёлғон ва туҳматлар билан миллатларни бир-бирига душман қилиб келган, ёлғиз-ожиз элларни енгиб, қулга айлантирган, меҳнаткашлар қонини зулукдек сўрган адолатсиз замонларни, амирларни бирдай қоралаймиз, қарғаймиз. Биз ҳаётбахш социалистик интернационализм принципларини эъзозлаймиз, унинг афзаллигини сўзда ҳам, амалда ҳам бaралла айтамиз.

Ўзбек халқи жуда қадимий, бой маданиятга эга халқдир. Самарқанднинг тўй қилинажак 2 ярим минг ёшида ҳам буни яққол кўрамиз. Ўзбек халқи илм-фаннинг равнақига ўзининг катта ҳиссасини қўшган халқдир. Ўзбек халқи Ўрта Осиё фани ва маданиятининг Беруний, Абу Али ибн Сино, Хоразмий, Форобий, Улуғбек, Навоий сингари намояндалари билан фахрланади. Улар ўзбек халқига хос заковат ва матонатни Ер куррасининг турли бурчакларига намойиш қилган ажойиб, ўлмас ота-боболаримиздир. Бу қимматбаҳо мерос амирлар олишуви, тахт талашуви, ҳукмрон ислом ақидалари таъсирида бўғилиб ётарди. Инсоният тарихида ўзининг олижаноб, жанговар, революцион ишлари билан ном чиқарган улуғ рус халқи, Октябрь қуёши туфайли ўзбек халқи ота-боболари яратган бой маданиятдан баҳраманд бўлди, янги мазмун ташкил этган ўзининг социалистик фан ва маданиятини яратди.

Кўркам шаҳар, қишлоқлар, равон, кенг йўллар, обод хиёбонлар, минглаб шифохоналар, маърифат ўчоқлари қардош халқлар ҳамкорлигининг ҳаётдаги қувончли изидир.

Коммунистик партия XXIII съезди совет кишиларини пролетар интернационализми, Совет Иттифоқи халқларининг қардошлиги ва дўстлигига садоқат руҳида тарбиялаш соҳасида янги вазифаларни қўйди. Мамлакатимиз халқларидаги ягона оиланинг фарзандлари эканликлари туйғусини, совет кишисига хос юксак ватанпарварлик ва интернационалистик фазилатларини янада ривожлантириш муҳим вазифалардан биридир. Бу вазифани муваффақиятли бажариш учун коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида қўлни-қўлга бериб садоқат билан ишлаш, дўстона алоқаларни тобора кенгайтириш, идеология ишининг барча форма ва воситаларидан кенг ва самарали фойдаланиш талаб қилинади.

Ўзбекистон партия ташкилотлари партиянинг миллий муносабатлар соҳасидаги энг муҳим вазифаларини омилкорлик билан амалга оширмоқдалар, меҳнаткашларни интернационализм руҳда тарбиялаш соҳасида катта сиёсий, тарбиявий ишлар олиб бормоқдалар. Жумладан, иттифоқдош республикалар, қардош шаҳарлар корхоналараро социалистик мусобақалар тобора кенгайтирилмоқда. Бу билан қардош халқлар ўртасидаги ҳамкорлик, ўзаро ишонч ва ҳамжиҳатлик тобора мустаҳкамланмоқда. Қардош халқлар адабиёти ва санъати декадалари ҳам турли миллат меҳнаткашларининг яна ҳам яқинлашувига ёрдам бермоқда.

Ўзбек халқи ўтган эллик йил давомида ўзининг чин дўстларини топиб олганлиги, қардош халқлар билан тенг ҳуқуқли, бардам эканлиги, барча миллат фарзандлари билан бир сафда, Коммунистик партия атрофига жипслашган ҳолда коммунизмнинг нурли чўққилари сари дадил олға бораётганлиги билан абадий хушнуддир. Бу дўстлик ва бирдамлик буюк кучини, ўзбек халқи, Тошкент бошига зилзила туфайли тушган ташвишли кунларда яна бир марта ҳис этди ва этмоқда. Ҳозирги кунда Тошкент яна ҳам гўзал, яна ҳам обод бўлиб бормоқда. Уни барча миллат ва элатлар, қардошларимиз билан биргаликда барпо этмоқдамиз. Дўстлик, қардошлик шаҳри — Тошкент Совет Шарқининг энг кўркам шаҳарларидан бирига айланмоқда. Тошкент чинакам дўстлик, қардошлик, ҳамкорлик символидир.

Улуғ юртимизнинг куч-қудрати, енгилмаслигининг, порлоқ истиқбол режаларининг тантанаси манбаи, пойдевори бўлган СССРдаги барча халқларнинг дўстлиги, бирдамлиги янада мустаҳкамланаверсин, гуркираб ўсаверсин.

МИРТЕМИР

ЕЛКАДОШ

Йўл ҳали олис, манзил ҳам йироқ... довон кетида ҳали кўп довон,
Жабдуқ шай бўлса, йўлдош дуч келса, ким ҳам деёлгай: «шўрлик, нотовон!»,
Ҳа, битта сўзлик ҳам ёруғ юзлик ўша ўзбекман, дарёдай равон,
Йўлдошлик элман, қудратлик белман, чертиб кўрсинчи бирон зўравон...
Йўлдошлик элман, даҳшат ё хатар сололмас ҳозир ҳар шум ё дайюс,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Ҳа йўлсиз эдим, худ қўлсиз эдим... сендан дарс олдим ярим аср бурун,
Расо қўзғолдим, суронлар солдим, жанговар сафда тополдим ўрин.
Эсда оқ пошшо — қора таёқ ҳам, олчин тўқмоқ ҳам, дилим эди хун,
Иноқлик мангу, ўртоқлик мангу, кундузим порлоқ, ёруғ кечқурун.
Ҳали ҳам мени йўлсиз қул дермиш, майли не деса, баъзи беномус,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Қора теват ҳам, малла кўппак ҳам битта дардисар — оқизмиш ёшим,
Гумдон бўлди чор, не-не ҳукмдор... эрк олди бошим, шўрлик юртдошим,
«Дўсти йўқ бошим — тузи йўқ ошим...» дўстим бор бугун ҳам тузлик ошим,
Йўлда йўлдошим ҳам қўлтиқдошим, эй Ленин халқи, танти қўлдошим.
Дўстлик куйимиз, бирлик ўйимиз бўлгуси китоб, бўлгуси қомус,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Йўлдошим сенми — демак писандмас дуч келса тағин қора тўсиқлар,
Қўлдошим сенми — демак қўрқинчмас олабўжилар, бўри-бўрсиқлар.
Йўл олис, лекин ёркин ва доңғил, баёв демасин, яёв демасин,
Карвон йўлида ҳадеб ҳурмасин, дўқлар урмасин ўша ит суқлар!
Ҳурса не чора, ит — ит экан-да, дўстим, баралла деймизки: «қон қус!»,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Эй асрий армон, эй алп Ватаним, тағин ҳумолар қанотин бергин,
Армон қилгулик, деса-дегулик мангу жонбозлик саботин бергин.
Арслон юрагин, йўлбарс ғазабин, филлар бардошин, бол тотин бергин,
Қурмоқ, яратмоқ бахтин бағишлаб, тонгларнинг порлоқ ҳаётин бергин!
Қўллари қадоқ, қайғуси адоқ, қалин Ватандош, бир юрт, бир улус,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Йўлда тарғил тош... худди пайваст қош бўлмаса йўлдош, тошга тегур бош,
Тошга тегса бош, кўздан оқса ёш, дардингни олур чинакам дарддош.
Дарддош бўлмаса, дардинг олмаса, қайларда қолур, қайдам, азиз бош,
Ола тўполон, не қора бўрон дўстлик олдида — тилсиз, тарғил тош...
Тақдирдан рози ўша ўзбекман, фахрим — ардоғим, йўқ жиндак афсус,
Елкадошим рус,
Ростини айтсам — я тобой горжусь!

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми 1967 йил 20 мартда «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвонини белгилаш тўғрисида Фармон қабул қилди ва ана шу Фахрий унвонга сазовор бўлган кишилар учун кўкракка тақиладиган нишон таъсис этди.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» деган фахрий унвон план, молия, банк, статистика органлари, министрликлар, бошқармалар, корхоналар, қурилишлар, муассасалар, ташкилотлар, колхоз ва совхозларнинг юқори малакали экономист-планчилари, экономист-молиячилари, экономист-кредитчилари, экономист-статистикачилари ва экономист-товаршуносларига, илмий-тадқиқот институтларининг ходимларига, шунингдек республикадаги олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқитувчиларига берилади. Улар ўз ихтисослари бўйича камида 15 йил ишлаб Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш соҳасидаги амалий ёки илмий-педагогик фаолиятида алоҳида намуна кўрсатган бўлишлари шарт.

ПАХТАКОРЛАР ДАЛАГА ЧИҚДИ

Ўзбекистон диёрида баҳор нафаси кеза бошлади. Унинг иссиқ ҳарорати қор билан қопланган тоғ чўққиларига ҳам етиб бориб, дарёларни сувга тўлдириб, водийга оқиза бошлади.

Ўзбекистон деҳқонлари юбилей йилида тўрт миллион тонна пахта етиштиришга сўз беришган. Пахтакор чигитни нақадар тез ва сифатли қилиб экиб олса, шунинг ўзиёқ курашнинг муваффақиятини кўп жиҳатдан белгилаб беради. Шу кунларда деҳқон тонг ёришгандан қош қорайгунча далада бўлмоғи лозим. Дала меҳнатчиларига қандай қилиб яхшироқ хизмат кўрсатилади? Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири Ўзбекистон қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари ўртоқ А. Дадабоевга шу савол билан мурожаат қилди. Қуйида унинг жавобини ўқийсиз.

Министрлик Тошкент телестудияси билан биргаликда Ўзбекистоннинг илғор хўжаликларида пахта етиштириш тажрибасига бағишлаб, циклли тематик телевизион репортажлар эшиттира бошлади. Телевизион ва кинокамералар олдида мўл ҳосил усталари, донгдор механизаторлар, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг новаторлари ўз тажрибаларини гапириб беришмоқда.

Чигит экишга қандай қилиб яхшироқ тайёргарлик кўриш ва уни сифатли қилиб ўтказиш мумкин? Республикадаги барча деҳқонларнинг фикри-зикри ҳозир ана шу масалага қаратилган. Кўпгина колхоз ва совхозларда бой тажриба орттирилган. Хоразм область, Янгиариқ районидаги Киров номли колхоз меҳнатчилари, Сирдарёдаги «Пахтаорол» совхози, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози ва бошқа хўжаликларнинг меҳнатчилари ана шу тажрибани баҳам кўрмоқдалар. Чигитни қийғос ундириб чиқариш усуллари тўғрисидаги репортаж айниқса мароқли тузилган. Ўзбекистоннинг донгдор механизатори Шоймардон Қудратов шу усулларни ҳикоя қилиб беради.

Чигит экиш вақтида дала шийпонларида кинофильмлар кўрсатиб турилади. Пахтакорлар қандай фильмларни кўришади? Министрликда Тошкент хроника ва ҳужжатли фильмлар киностудиясининг ҳужжатли ленталари тематикаси танлаб олинди.

Чигит экувчилар учун бериладиган эшиттиришларда лекция ва суҳбатларга катта ўрин берилади. Бу ишга пахтачилик, селекция ва уруғчилик, суғориладиган деҳқончиликни механизациялаш ва электрлаштириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши экономикаси ва уни ташкил этиш, ўсимликларни муҳофаза қилиш институтларининг олимлари жалб этилади.

Механизаторлар учун чигит экишнинг илғор тажрибаси тўғрисидаги китобчалар, министрликнинг йўл-йўриқлари ва тавсияномалари, шунингдек Ўзбекистон қишлоқ хўжалигининг новаторлари тўғрисидаги рангдор плакатлар тайёрланмоқда.

КУН ТАРТИБИДА ЭКОНОМИКА ПРОБЛЕМАЛАРИ

21 мартда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида иқтисодчиларнинг республика кенгаши очилди. План, молия, статистика, хўжалик органларининг ходимлари, партия, совет, касаба союз ташкилотларининг вакиллари, илмий тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртларининг ходимлари Ўзбекистонда планлаштиришни такомиллаштириш ва иқтисодий ишларни яхшилаш йўлларини муҳокама қилмоқдалар.

Кенгашни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

Ўзбекистон Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госпланининг раиси С. К. Зиёдуллаев «КПСС XXIII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVII съезди қарорлари асосида республика халқ хўжалигини планлаштиришни такомиллаштириш ва иқтисодий ишларни яхшилаш вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Ялпи мажлисда республика молия министри В. М. Муродхўжаев, Москвадаги «Теплоавтоматика» заводининг директори И. С. Куртинин, республика Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий Статистика бошқармасининг бошлиғи Г. И. Зайко, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Моддий-техника таъминоти бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. И. Пинский, Ўзбекистон Фанлар академияси Экономика институтининг директори О. Б. Жамолов, республика олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари А. А. Аъзамхўжаев, Самарқанд область ижроия комитетининг раиси А. А. Хўжаев сўзга чиқдилар.

Секциялар тузилди. Бу секцияларда иқтисодий ишларни яхшилашга доир айрим проблемалар батафсил муҳокама қилинади.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари И. Г. Анисимкин, Р. Қ. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. Г. Лященко, М. М. Мусахонов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, СССР Госплани раисининг ўринбосари А. В. Бачурин, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Л. М. Володарский, СССР молия министрининг ўринбосари И. В. Гужков ва иттифоқ министрликлари ҳамда бошқармалари, илмий ташкилотларининг бошқа ходимлари қатнашмоқдалар.

(ЎзТАГ).

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси ўртоқ Вальтер Ульбрихт бошчилигидаги Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети делегацияси КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан, дўстона визит билан 21 мартда Москвага келди. (ТАСС).

Россия, Россия, азамат ўлка!

СССР Марказий Ижроия Комитети Президиумининг раиси М. И. Калинин 1925 йилда Ўзбекистонга келган эди. Бу суратда М. И. Калининни Тошкент шаҳар митингида нутқ сўзлаётган пайтида кўраётирсиз.

НУР ҚИДИРИБ

Шамсиқамар ҒОИИБЖОНОВА,
1920 йилдан КПСС аъзоси

<> <>

Сира-сира ёдимдан чиқмайди. Отам бир бурда нон топиб, бизни боқиш учун бойнинг эшигида эрта-кеч тер тўкиб ишларди. Кўп ўтмай пахта тозалаш заводига ишга ўтди. Шунда ҳам эгнимиз кийимга, қорнимиз овқатга ёлчимади. Сўнг онам ҳам узун кечаларни тонгга улаб, қоп тикиб, заводга олиб борар эди. Оғир ҳаёт уни оёқдан йиқитди. Отам ҳам оғир дардга чалиниб вафот этди. Иш оғир бўлишига қарамай, заводга бориб отамнинг ўрнида ишлай бошладим. Аммо у ердаги кишиларнинг ўта оғир аҳволига чидаш бера олмадим. Бечора ишчиларнинг кўпчилиги иш жойларининг ўзидаёқ, ҳолдан тойиб ўлиб қолишар эди.

Ҳа, бир оз омадим бор экан шекилли, меҳрибон кишилар ҳам топилди. Шорохова ва Курбатова деган рус аёллари 1912 йили мени шаҳар касалхонасига ишга жойлаштиришди. Ҳаёт учун курашни ана шу касалхонада бошладим.

1921 йили Тошкентдаги Ўрта Осиё хотин-қизлар бюроси хотин-қизларнинг конференциясини чақирди. Конференцияга ўзбек, қозоқ, тожик, озарбайжон, туркман ва бошқа миллат аёллари қатнашишди. Асосий кўрилган масала озодликка чиқиш учун курашда хотин-қизларнинг ишини янада яхшилаш, уларни активлаштириш эди. Йиғилиш охирида Москвада ўтказиладиган Шарқ хотин-қизларининг съездига 87 делегат сайланди. Шулар орасида мен ҳам бор эдим. Қувонганимдан кўзимга ёш келди. Чунки, Ленин яшаган Москвадай улуғ жойни кўриш менга катта бахт эди. Аммо бу хабарни эшитган айрим уйинг куйгурлар йўлимни тўсишга ҳаракат қилдилар, турли йўллар билан алдамоқчи, ҳатто ўлдирмоқчи ҳам бўлишди. Бироқ, уринишлари зое кетди.

Муқаддас пойтахтга етиб ҳам келдик. Делегатлар орасида фақат мен очиқ эдим. Москванинг қаерига боқмай, нималарнидир ҳикоя қилаётгандек эди назаримда. Ўша жойларга доҳийнинг қўли текканга ўхшаб, кўзларимга суртким келарди. Паранжидаги дугоналарим чачвон билан кўришга қаноат қилмай, тўхтаб-тўхтаб мўралаб қўйишарди. Эртасига улкан анжуман очилди. Мажлисни Н. К. Крупская олиб борди. Ҳаяжон билан айтган сўзлари завод, фабрикаларни кўрсатиб, у ердаги рус аёлларидан ўрнак олишга ундагани кечагидек ёдимда. Кўраётган ишларимиз, эшитаётган гапларимиз қанчалик қизиқарли бўлмасин доҳийни кўриш истаги бизга ҳамон тинчлик бермас эди. Шунинг учун ҳам чидамасдан ўртоқ Крупскаядан:

— Ўртоқ Ленинни кўриш мумкинми,— деб сўрадим.

Бир оз бетоб эканликларини айтди. Орадан икки-уч кун ўтганидан сўнг биз тўхтаган домсоветда доҳийнинг келганлиги ҳақида ғала-ғовур бошланди. Бечора хотин-қизларга шунинг ўзи етарли бўлди. Ленинни кўрмаёқ йиғлашга тушишди. Биримиз кулиб, биримиз йиғлаб турган эдик. Узоқда улуғ сиймонинг келаётганини кўриб, ҳаммамиз ўраб олдик. Кўпчилик делегатларимиз Ленинни кўриш учун рўдапосреларини отиб юборишди. Ўша вақтдаги ҳаяжонимни, манзарани чизишга сўз топа олмайман.

Эзилган Шарқ хотин-қизларининг кўтарилиши — бу бизнинг ғалабамиздир, — деди Владимир Ильич Ленин. Унинг юзларига боқиб, излаган эрк қуёшимни яққол кўргандай бўлдим.

Ҳа, ҳақиқатан Ленинни кўриш мен учун жуда катта бахт эди. Бу воқеа яна курашда давом этишга, ҳар қандай ғовлардан қўрқмасликка ўргатди. Қизил майдонда ўтказилган митингда Шарқ хотин-қизлари номидан сўзга чиқиб, танимда томчи қон қолгунча эрк учун курашишга сўз бердим.

Москвадан қайтганимиздан сўнг курашни яна давом эттирдик.

Ҳурматли ўғил-қизларим. Сиз энг бахтиёр замонда яшамоқдасиз. Келажагингизни яратишингиз учун сизга ҳамма шароитлар яратиб берилган. Аммо, мана шундай фаровон турмушга эришиш учун қанча қон тўкилганини, қанча одамлар жонини фидо қилганини асло унутманг. Ҳозир ўша даврни эсласам, вужудим титраб кетади. Бахтингизни яратишни мақсад қилиб курашган эдик, шунга эришганимиздан беҳад хурсандман.

Қўлингиздаги биз ишониб топширган авлодлар эстафетасини эъзозланг. Уни меҳнат, яратувчилик фронтида баланд кўтаринг, ўғил-қизларим.

БАХТ-САОДАТИМИЗ КУРАШЧИЛАРИ

М. В. ФРУНЗЕ.

В. В. КУЙБИШЕВ.

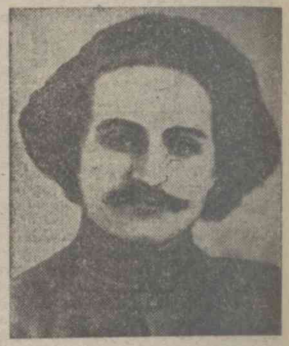

С. ОРЖОНИКИДЗЕ.

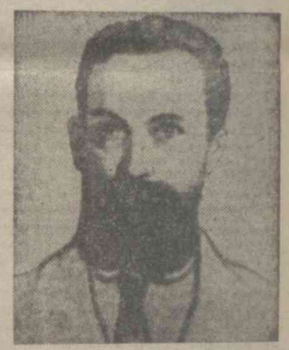

Н. В. ШУМИЛОВ.

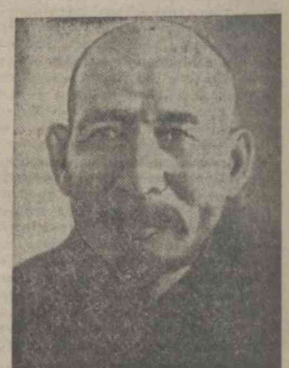

Йўлдош ОХУНБОБОЕВ.

ЁШИ ҚАЙТГАН БИР НЕГР
БЎЛГАНИМДА ҲАМ,

РАҲНАМОНОМА

В. И. ЛЕНИН ВА ТУРКИСТОН

Совет Туркистонининг барча коммунистик ташкилотларини ғоявий-ташкилий жиҳатдан ягона Коммунистик партияга жипслаштиришда ҳамда кадрларни ленинча интернационализм руҳида тарбиялашда Бутун Россия Марказий Ижроия Комитетининг ва РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг Туркистон ишлари бўйича комиссияси катта роль ўйнади.

Бу комиссия В. И. Лениннинг таклифи билан 1919 йил октябрида ташкил этилган эди. Комиссия составига В. В. Куйбишев, М. В. Фрунзе, Я. Э. Рудзутак, Ш. З. Элиавалар кирди. Бутун Россия Марказий Ижроия Комитети ва РСФСР Халқ Комиссарлари Советининг 1919 йил 8 октябрда қабул қилган қарори ва В. И. Лениннинг «Туркистондаги коммунист ўртоқларга» деган хати бу комиссиянинг ишига бевосита асос қилиб олинди.

ТУРКИСТОНДАГИ КОММУНИСТ ЎРТОҚЛАРГА

Ўртоқлар! Менга Халқ Комиссарлари Совети ва Мудофаа Совети Раиси сифатида эмас, балки партия аъзоси сифатида сизларга мурожаат қилишга рухсат этингиз.

Туркистон халқлари билан тўғри муносабат боғлаш эндиликда Россия Социалистик Федератив Совет Республикаси учун, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, жуда катта, жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга эгадир.

Совет ишчи-деҳқон республикасининг кучсиз, шу дамгача эзилган мазлум халқларга муносабати бутун Осиё учун ва жаҳондаги ҳамма мустамлакалар учун, миллион-миллион кишилар учун амалий аҳамиятга эга бўлади.

Мен сизлардан бу масалага айниқса эътибор беришингизни, — Туркистон халқлари билан намуна кўрсатиб, амалий иш билан ўртоқларча муносабат ўрнатишга бутун кучингизни сарф қилишингизни, — бошида Британия империализми турган жаҳон империализмига қарши астойдил курашиш учун великорус империализмининг изларини йўқотишни чин кўнгилдан истаганлигимизни уларга иш билан исбот қилишингизни — бизнинг Туркистон комиссиямизга катта ишонч билан қарашингизни ва унинг директиваларига, яъни худди шу руҳда унга Бутун Россия Марказий Ижроия Комитети томонидан берилган директиваларга қаттиқ риоя қилишингизни сизлардан жуда илтимос қиламан.

Агар сизлар менинг шу хатимга жавоб берсангиз ва масалага қандай қарашингизни билдирсангиз, мен жуда ҳам миннатдор бўлар эдим.

КОММУНИСТИК САЛОМ БИЛАН
В. УЛЬЯНОВ (ЛЕНИН)

Туркистон большевиклари бу мактубни жуда зўр шодлик билан кутиб оладилар. Бу мактуб Туркистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда, давлат органларини оммага яқинлаштиришда, маҳаллий миллат меҳнаткашларининг кенг оммасини давлатни бошқариш органларига тортишда, Туркистон Коммунистик партияси сафларини ғоявий-ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлашда, Туркистон халқларининг дўстлигини — рус ва маҳаллий меҳнаткашлар оммасининг бузилмас биродарлик иттифоқини мустаҳкамлашда иш программаси бўлди.

Туркистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар конференцияси 1920 йилнинг январида В. И. Ленинга табрик хати юборди. Хатда бундай деб ёзилди:

«Сизнинг Россия пролетариати ва Россия Коммунистик партиясининг Туркистондаги вазифалари тўғрисида айтган фикрингиз ҳамиша бизнинг бутун ишимиз ва курашимизнинг асосий негизи бўлади».

1920 йилнинг январь ойи охирида бўлиб ўтган ТКП V ўлка конференцияси В. И. Ленинга юборган жавоб хатида доҳийнинг хати бу узоқ чекка ўлка коммунистларининг фаолияти учун раҳбар қўлланма бўлганини айтди.

Бу тарихий раҳномонома Туркистонда ленинча миллий сиёсатни амалга ошириш йўлини сўнмас машъал бўлиб ёритди.

Евг. ЕВТУШЕНКО

ЁҒДУ ЎЛКАСИ

Самарқандда бозор бор,
Ажойиботга тўлиғ.
Элни чорлар овозлар,
Гоҳ жарангли, гоҳ бўғиқ.
. . . .
Ажиб хушбўй таралар
Шифобахш кўкатлардан.
Эртага
боғ яралар
Бундаги кўчатлардан.
Мен
бу атлас бўстонга
Боқаман,
Эй Марғилон!
Гўёки Ҳиндистонга
Келиб қолган
Магеллан!
Бу ерга мўл-мўл ёғду
Тўккан
сахий офтобдир.
Бу ерда гул
ва кулгу
Ҳар нарсадан серобдир.

Эркин ВОҲИДОВ
таржимаси.

ДЎСТ ВА УСТОЗ

Ўзбек халқи ва Ўрта Осиёнинг бошқа халқлари орасида рус большевик-революционери Михаил Владимирович Морозовнинг (1868—1938) номи машҳурдир. У Туркистонда маркса-ленинча ғояларнинг биринчи тарғиботчиси, коммунистик ҳаракатларнинг биринчи ташкилотчиси эди.

1904 йили Михаил Владимирович хотини билан Самарқандга келиб, «Самарқанд» газетасининг муҳаррири ва ношири бўлиб ишлай бошлайди. Кейинчалик бу газета маҳаллий революцион социал-демократларнинг органига айланиб қолади.

Морозов фақат рус ишчиларинингина эмас, балки ерли миллат ишчиларининг ҳам содиқ дўсти ва устози эди. Қобул Ашуров, Акрамжон Комилжонов, Исмоил Шожонов ва бошқалар Морозовнинг шогирдлари эди.

Морозов В. И. Ленин билан бир неча марта учрашган, унинг ишончли кишиларидан бири эди. Лениннинг яқин сафдоши В. Д. Бонч-Бруевич эса Морозов ҳақида «Олижаноб ва меҳрибон Михаил Владимировичнинг хотираси қалбларимизда абадий сақланади», деб ёзган эди.

ХАЗИНАЛАР ЎЛКАСИ

Ўзбекистон фойдали қазилмалар ўлкасидир.

Ота-боболаримиз қадим замонларданоқ ер бағридаги бу бебаҳо хазиналарни аниқлаш, уни ўзлаштиришни ўйлаганлар.

Аммо феодализм, ислом ақидалари ҳукмронлиги даврида ҳар қандай озод фикр бўғилиб, фан ва маданият асарларининг кули кўкка совурилиб, хазиналар пинҳонлигича қолаверган.

Ўзбек халқининг экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда рус халқи катта ёрдам берди.

Улуғ Октябрь тоғ ва чўл бағрларининг сирларини ҳам очди. И. В. Мушкетов, Г. Д. Романовский, В. Н. Вебер, Д. В. Наливкин, А. Е. Ферсман, Д. И. Щербаков ва бошқа йирик рус олимлари Ўрта Осиёда катта тадқиқотлар олиб бордилар, совет разведкачи геологлари ва кончилари ҳадсиз-ҳисобсиз бойликларни юзага чиқардилар. Бу ишлар рус ва ўзбек геологларининг ўзаро ҳамкорлигида бажарилди ва бажарилмоқда.

Тошкент Давлат университетида геология ихтисосликлари бўйича мутахассислар тайёрланадиган бўлгандан бери университетни қарийб икки минг нафар геолог тамомлаб чиқдики, улар ҳозирги вақтда Совет Иттифоқининг турли ерларида ишлашмоқда.

Ўзбекистон геологлари халқаро геологик ташкилотларда иштирок этмоқдалар. Профессорлардан Ғ. О. Мавлонов ва С. Х. Миркамолов 1960 йили Халқаро геология конгрессининг Копенгагенда бўлиб ўтган XXI сессияси аъзолари бўлишган эди. Академиклар А. С. Уклонский ва Ҳ. М. Абдуллаев эса халқаро минералогия съезди I сессиясининг аъзолари қилиб сайланган эдилар. 1964 йилда Халқаро геология конгрессининг Ҳиндистонда чақирилган XXII сессиясига профессорлар К. Л. Бобоев ва И. Ҳ. Ҳамробоев боришган эди.

Бу ҳамма соҳаларда бўлганидек, Улуғ Октябрнинг, улуғ рус халқи фарзандларининг ёрдами самарасидир.

А. И. ИСЛОМОВ,
геология-минералогия фанлари доктори, профессор.

ЭГАЛЛАБ ОЛАР ЭДИМ
РУСЛАРНИНГ ТИЛИН,

ҲАРФ ТЕРУВЧИДАН... ДАВЛАТ АРБОБИГАЧА

Павел Герасимович Полторацкий. Туркистонда Октябрь социалистик революциясини тайёрлаш ва ўтказишда жон куйдирган ажойиб революционерлардан бири. У Туркистон Совет Республикасининг биринчи меҳнат комиссари ва халқ хўжалиги Советининг биринчи раиси бўлган.

Касби ҳарф терувчи бўлган Полторацкий ёшлик йиллариданоқ, Харьков ва Ростов-Дон шаҳарларида революцион ҳаракатларда иштирок этади. 1913 йилда у полиция томонидан қамоққа олинади ва узоқ муддатга сургун қилинади. 1916 йилда Полторацкий Ўрта Осиёга келиб, янги Бухородаги хусусий босмахонада ҳарф терувчи бўлиб ишлайди. Бу ерда у РСДРПнинг маҳаллий гуруҳини ташкил этиб, рус ва ўзбек ишчилари билан мустаҳкам алоқа ўрнатади. Тез кунда у ишчиларнинг энг яқин дўсти ва ишончли устозига айланади. Бухоро халқ совет революциясининг иштирокчиси Ёқуб Ҳасанов бу ҳақда шундай хотирлайди: «Ўзбек халқи озодлиги ва бахти учун бўлган дастлабки курашимизни ўртоқ Павел уюштиргани учун ҳам биз ундан доимо миннатдормиз. У ва унинг ўртоқлари — рус ишчилари бизнинг кўзимизни очиб, ёлғон қаерда-ю, ҳақиқат қаерда эканлигини кўришга ўргатдилар. Жасорат ва қатъиятни биз рус революционерларидан ўргандик».

Рус халқининг ажойиб фарзанди Полторацкийни оқгвардиячилар 1918 йил 22 июнда Марвда тутиб олиб, қатл қилганларида у фақат 38 баҳорнигина кўрган эди.

Ўлимидан бир неча соат олдин у Ўрта Осиё ишчиларига қарата хат ёзиб қолдирди: «Оқгвардиячилар қўлида ҳалок бўлаётиб ўлимдан тирноқча ҳам хайиқмадим. . . чунки ўрнимни янги, янада матонатлироқ, дадилроқ кишилар эгаллашига ишонардим... улар ишчи аҳлини капитал зулмидан бутунлай озод қилиш учун курашадилар».

МАШҚ ҚИЛАРДИМ
ЭРИНМАЙ, БЎШАШМАЙ, БАРДАМ,

МУСАФФО, НУРЛИ ҲАЁТ

Мария Ивановна 1886 йилда Петербургдаги хотин-қизлар Олий медицина курсини битирди. «Энди нима қилиш керак» деган савол туғилади. Бу саволга Шишова улуғ рус революцион-демократи Н. Г. Чернишевскийнинг «Нима қилмоқ керак?» романидан жавоб топади. Халққа хизмат қиламан!—деб аҳд қилади у. Шундан кейин Мария Ивановна узоқ Туркистонга ишга жўнайди...

Қўқон. Тизза бўйи тупроқ босган тор кўчалар, пахса деворлар, чанг-тўзон, пашшалар ғужғон ўйнайди. Заҳматкаш халқ эса, очяланғоч яшайди, турли юқумли касалликлардан азоб чекади. Ўлим ҳар йили юзлаб кишиларнинг ёстиғини қуритади. Шишова қанча қийинчиликларни енгиб, аввал хотин-қизлар учун амбулатория, кейинроқ касалхона очади. Орадан сал вақт ўтмай ҳар ойда 3600 га яқин ўзбек хотин-қизлари Мария Ивановнага тиббий ёрдам сўраб мурожаат қиладиган бўлишади. 1897 йилда Шишова Тошкентга келиб, эски шаҳардаги касалхонага мудирлик қила бошлайди. Тез орада бу ерда ҳам Мария Ивановнанинг номини ҳурмат билан тилга оладиган, унинг маслаҳатларига мунтазир бўладиганлар кўпайиб қолади.

Шишова ўзининг 60 йиллик умрини халққа бағишлади. 1932 йилда Ўзбекистон ССР Марказий Ижроия Комитети Президиуми унга Меҳнат Қаҳрамони унвонини берди. 1949 йилда кенг жамоатчилик Шишованинг 90 йиллигини нишонлаётган пайтда ўзбек аёли Мария Ивановнанинг қўлидан ўпиб, унга ўз ҳурматини изҳор

Суратда: революциядан олдин Туркистонга келган рус врачларидан Мария Ивановна Шишова (ўртада).

қилади. Шу йиғинда 60 ёшли бир ўзбек киши ҳам Шишовани қизғин табриклайди. Кейин билишса, қўқонлик бу киши чақалоқлигида қаттиқ касалга чалиниб, ўшанда Мария Ивановна уни ўлимдан сақлаб қолган экан.

Ўзининг бутун ҳаётини кишилар саломатлиги учун бағишлаётган ажойиб бу рус аёли юзлаб рус мутахассислари каби халқимиз қалбида умрбод яшайди.

БУЮК ДЎСТЛИК

Халқимиз ҳаёти 1917 йил февралдан октябргача бўлган давр ичида буюк тарихий ва чуқур мазмунли воқеалар билан бойиди. Бир неча ой ичида Россияда ва шу жумладан ўзбеклар тупроғида ҳам оламшумул ижтимоий ва сиёсий ўзгаришлар рўй берди. Дастлаб февраль революцияси, сўнгра Улуғ Октябрь социалистик революцияси тантана қилди.

Ўзбекистонда Октябрь ғалабаси зарур тарихий қонуниятлар, объектив ва субъектив сабаблар асосида вужудга келди. Фақат тарихни бузиб кўрсатувчи буржуа қалбакичиларигина бу ҳақиқатни кўришни истамайдилар.

Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек халқлар назаридан ҳақиқатни ҳам узоқ яширишга ҳеч кимнинг қудрати етмайди. Жаҳоннинг империализм зулмидан яқингинада қутулган халқлари ўзбек миллатининг капитализмни четлаб, феодализмдан социализмга ўтгани, ҳозир эса коммунизм сари олға бораётганини жуда яхши билганлари ҳолда у қўлга киритган тарихий ғалабалар тажрибасидан баҳраманд бўлмоқдалар.

* * *

Ўзбекистонда Октябрь революцияси ғалабасини таъминлайдиган тарихий шарт-шароитлар Россиядаги умумий ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий вазият билан боғлиқ эди.

Империализм ҳар қаерда ижтимоий тараққиётга ғов бўлгани ҳолда мустамлакаларда, айниқса реакцион роль ўйнайди. Ўзбекистон революцияга қадар ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан феодализм формациясида қолаверади. Капиталистик муносабатлар жуда секин ривожланди. Деҳқонлар, ҳунармандлар ва ишчилар ҳаддан ташқари эзилиб яшадилар. Ўзбек, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман, қорақалпоқ ва бошқа халқлар ижтимоий зулмдан ташқари, миллий-мустамлака кишанларида янада баттарроқ азоб чекдилар. Бу аҳволдан фақат революцион тўнтариш натижасидагина қутилиш мумкин эди ва шундай бўлди ҳам. Айни замонда ўлкада революциянинг ғалабаси учун ана шу объектив шарт-шароитлар билан бирга, субъектив сабаблар ҳам мавжуд эди. Россия ишчилар синфи бошчилиги ва ёрдамида маҳаллий меҳнаткаш омманинг революцион озодлик курашининг авж олгани бу фикримизнинг далилидир. Ўрта Осиё халқлари фақат ўз революцион ҳаракатлари билангина ички ва ташқи реакцион кучларни енга олмас эдилар. Фақат Россия ишчилар синфи бошчилигидаги умумроссия революцион ҳаракати Россия чоризмини ва империалистик буржуазия ҳокимиятини ағдариши ва социалистик революциянинг ғалабасини таъминлаши мумкин эди, аслида ҳам шундай бўлди.

1917 йил февраль ойида Россияда буржуа-демократик революцияси чор ҳокимиятини ағдариб ташлади. Ишчилар синфи социалистик революция томон катта довон ошди. В. И. Ленин таърифича, революциянинг биринчи этапи тугади ва иккинчи этапга — социалистик революцияга ўтишдек жуда муҳим тарихий давр бошланди.

Февраль буржуа-демократик революцияси натижасида мамлакатнинг меҳнаткашлари маълум сиёсий ҳуқуқларини қўлга киритдилар. Жойларда Советлар халқ ҳокимият органлари тузилди. Туркистонда февраль ғалабаси туфайли чоризмнинг ўлкадаги ҳокимияти — Туркистон генерал-губернаторлиги тугатилди. Бу ерда ҳам Советлар тузила бошланди.

Ҳокимият тепасига чиқиб олган Муваққат буржуа ҳукумати ва унинг Туркистон комитети мустамлакачилик сиёсатини юргазиб, Ўрта Осиёни бошқаришда илгариги мустамлака системасини сақлаб қолиш учун ҳаракат қилди. Меньшевиклар, эсерлар ва маҳаллий буржуа миллатчилари Муваққат ҳукуматга бўйин эгиш керак, деб аҳоли ўртасида ташвиқот юргиздилар, революцион курашдан бош тортишга чақирдилар.

Шундай қилиб, жамиятнинг эски кучлари, Россия ва миллий чекка ўлкаларнинг реакцион синфлари ва группалари революциянинг ривожланишига жон-жаҳдлари билан қаршилик кўрсатдилар.

Энг илғор маркса-ленинча назария билан қуролланган Коммунистик партиягина миллий чекка ўлкаларнинг меҳнаткашларини Россиянинг революцион ишчилар синфи билан жипслаштира олди ва пролетар революциясини миллий озодлик ҳаракатлари билан амалда қўша олди. Большевиклар раҳбарлиги остида мазлум миллатларнинг меҳнаткашлари, империализмдан алоқани узмай

ШУ ВАЖДАНКИ,
БУ ТИЛДА
ГАПИРГАН ЛЕНИН.

В. МАЯКОВСКИЙ.

Эй, осмон сингари бепоён Ватан!

Ҳамид ОЛИМЖОН.

ПАРТИЯ СОЛДАТИ

Султон Қосимхўжаев. Бу номни ҳамма яхши билади. Чунки Султон Қосимхўжаев ўзбеклар орасидан етишиб чиққан биринчи революционерлардан бўлиб, меҳнаткашларни подшо ва капиталистларга қарши кўтарган рус ишчиларининг, большевикларининг содиқ сафдошларидан эди. Кейинчалик Султон Қосимхўжаевнинг ўзи бу ҳақда шундай хотирлаган эди: «Мен ёш ишчи бўлиб юрган пайтимда ҳаёт йўлимни тўғри топиб олишимга рус ўртоқларим ёрдам бердилар. Мен, айниқса, ҳаётимда бурилиш ясаган бир кунни асло унутмайман. Бу 1905 йилда бўлган эди. Мен у пайтда вокзал яқинида қурилаётган бинолардан бирида ишлардим. Ўша пайтда Ўзбекистонда ҳукм сураётган социал ноҳақлик мени жуда ҳам қийнарди ва бунга чидай олмас эдим. Лекин ҳақиқатни қаердан топиш керак, она халқимни озод ва бахтиёр этиш учун нима қилишим керак? Мен бу саволларимни бирга ишлайдиган рус ўртоқларимга айтдим. Улардан бири менга кўпроқ ишонар эди, у бир куни:

— Ҳақиқатни топиш йўлини билишни истайсанми? Унда мана буни ол,— деди-да, худди қимматбаҳо нарсани бераётгандай менга эскириб кетган юпқагина китобчани узатди.

Муқовасига «Россия социал-демократик ишчи партиясининг программаси» деб ёзилган эди. Шу пайтгача, меҳнаткашларни эксплуататорлар зулмидан озод қилишдек буюк иш йўлида курашаётган кишилар борлиги ҳақидаги гапларнигина эшитган эдим. Шунинг учун ҳам бу инсоният бахти учун кураш программасини бирор сўзини ҳам қолдирмай ўқиб чиқдим. Ана шу куни мен қайтадан туғилгандай бўлдим ва бутун умрими партиянинг улуғ ишига бағишлашга астойдил бел боғладим».

◆ ◆

Биринчи ўзбек революционерларидан О. Бобожонов (чапда) ва С. Қосимхўжаев.

ДА БУДЬ Я И НЕГРОМ ПРЕКЛОННЫХ ГОДОВ,

РУС ТИЛИ ВА МАДАНИЯТИ ҲАҚИДА

Тургенев, Толстой, Добролюбов, Чернишевский тили — улуғ ва қудратли тил.

* * *

Биз улуғ ва қудратли рус тилини ҳеч бир кишининг калтак остида ўрганиши учун ҳожат йўқ, деб ўйлаймиз. Биз жаннатга калтаклаб киргизишни хоҳламаймиз.

В. И. ЛЕНИН.

Русларнинг миллати ва дини бизларникидан бошқа бўлса ҳам, лекин улар дўстликда, самимиятда ва одамийликда ҳаммага ибратдир.

Аҳмад ДОНИШ.

Ёдда бўлсинки, рус фанини ўрганиш ғоят муҳим ишдир. Фан, билим, маъмурчилик, санъат — ҳаммаси русларда: иллатлардан қутулмоқ ва яхшиликка эришмоқ учун рус тилини ва рус маданиятини билиш зарур. Руслар дунёни кўрадилар.

Абай ҚУНОНБОЕВ.

Биз рус халқини севамиз ва унга кўпдан-кўп эзгуликлар тилаймиз... унинг тилида кўпроқ ўқиймиз.

И. ФРАНКО.

Ўзбек халқининг қалби ғамхўр оғасига, улуғ рус халқига бўлган муҳаббат билан лиммо-лим тўладир. Чунки рус олимлари, рус китоблари ўзбекларни илм ва маданият чўққиларини эгаллашга ўргатди.

ОЙБЕК.

Бизда рус адабиётининг таъсири бўлмаган бирорта ҳам жамоат ва адабиёт арбоби йўқ. Бинобарин, рус мактаби, рус фани бизга маърифат эшигини очиб берганлиги, фикримизни рус адабиёти равшанлаштирганлиги ва олға ҳаракат йўлига солиб юборганлиги ҳеч бир ажабланарли эмас.

И. ЧАВЧАВАДЗЕ.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

РОССИЯ

Россия, Россия, азамат ўлка!
Эй, осмон сингари бепоён ватан!
Тўлдирган чоғда ҳам жаҳонни нурга
Қуёш қучаолмас сени дафъатан.
Шамолдан тез учган поездлар ҳам то
Шимолга етгунча кетади ҳолдан,
Қишда ҳам жанубга етолмас ҳатто,
Баҳорда йўл олган сайёҳ шимолдан.
Қаноти толиқмас лочинларинг ҳам,
Неча бор қўнарлар сенда учганда:
Гўёки бир ёниб яна ўчган шам —
Сени қучолмайди яшин кўчганда.
Узун дарёлар ҳам камар бўлолмас,
Қўшилиб чулғанса сенинг белингга.
Дунёда ҳеч бир халқ тўғри келолмас,
Менинг билишимча, сенинг элингга.
Бало — офатларни енгиб ўрганган,
Муҳаббатинг улуғ, юрагинг кенгдир.
Сен қардош элларга энг монанд ватан:
Унда уруғлар ҳам халқларга тенгдир.
Невский ухлаган буюк бешикда
Уйғонмоқ ўзи ҳам олий бир ҳавас.
Пушкин пайдо бўлган ҳар бир эшикда,
Навоий шарафи яшар муқаддас.
Кўрганда бўлганман чуқур сукутда,
Ленин яшаб турган пичан ўтовни:
Пўлат қиличингни кўрганман ўтда,
Халқимиз Москвадан қувганда ёвни.
Қаҳратон қишингда, баланд осмонда
Учиб бораётган қуш ҳам музлайди;
Жасур ўғилларинг қор ва бўронда
Жаҳон тақдирига нажот излайди.
Сенинг кўз илғамас майдонларингда
Жаҳаннам қўрқажак жангларни кўрдим.
Бир карра ёв ўтган ўрмонларингда
Кўмирдан ҳам қаро тонгларни кўрдим.
Меҳринг қаршисида муздир офтоб,
Ленин офтобингда қорлар эрийди,
Муқаддас қаҳрингга беролмасдан тоб,
Тупроғинг остида фашист чирийди.
Оғир қурол билан солган овозанг
Ларзага келтирар арзу самони,
Сен дарё бўйида олиб борган жанг
Тамом ўзгартирар оби-ҳавони.
Йигитлар сен учун жангга кирганда,
Ботирлар осмонда берганида жон,
Кўзидан қон оққан ёвни кўрганда,
Сенинг енгишингга келтирдим имон.
Россия, Россия, менинг ватаним,
Мен сенинг ўғлингман эмасман меҳмон.
Сенинг тупроғингда улғайди таним,
Ҳозирман сен учун бўлмоққа қурбон.

ХОРАЗМ ЧОРЛАЙДИ

(ХОТИРА).

ХОРАЗМДА БИРИНЧИ ДАФЪА 1929 ЙИЛДА БЎЛГАН ЭДИМ. Хўш Ўзбекистоннинг бу узоқ чеккасига келишимнинг боиси нимада?

... Яқин ўтмишдагина чор Россиясининг чекка ўлкалари бўлган Ўрта Осиё республикалари мустамлака қолоқлигидан қутула бошладилар. Синфий кураш алоҳида қизғин тус олди. Бир қанча районларда, шу жумладан, Хоразмнинг теварак-атрофларида босмачи тўдалари қутуриб юрарди. Бу жойларни СССРнинг илғор районлари даражасига кўтариш учун талайгина ишлар қилиш керак эди. Табиийки, бу мураккаб ва шарафли вазифа совет ёшларининг ғайрат-шижоатини қўзғамаслиги мумкин эмасди, албатта.

Хоразмга боришимнинг бошқа боиси ҳам бор эди. Студентлик йилларимда аксари Волга бўйи халқлари этнографияси билан шуғулландим. Бу халқларнинг моддий ва маънавий маданиятларини ўрганиш жараёнида ўша вақтдаёқ мен бир парсага эътибор берган эдим: бу маданиятнинг талайгина элементлари қадимги замонларда унинг Ўрта Осиё билан алоқалари бўлганлигидан далолат беради. Улуғ мамлакатимиз халқлари ўртасидаги қадимий тарихий алоқалар бизнинг кунларимизда халқлар дўстлигини янада мустаҳкамлашга ҳамда мустамлакачилик давридан мерос тариқасида сақланиб қолган саркит—миллатлар ўртасидаги ўзаро ишончсизликни батамом тугатишга хизмат қилиши керак эди.

Ниҳоят, менинг Хоразмга қизиқишим сабабларидан яна бири шу бўлдики, буржуа фани Шарқ тарихини ҳаддан ташқари чалкаштириб юборган эди. Буржуа адабиётининг, Шарқ халқлари прогрессив тараққиётни инкор этувчи, Шарқ мамлакатлари азалдан сира бартараф қилиб бўлмайдиган турғунликка маҳкумдир, деган даъвоси менинг жуда қаттиқ ғазабимни қўзғарди. Ғарб халқлари сингари, Шарқ халқлари ҳам мураккаб прогрессив тараққиёт йўлини босиб ўтганликлари, улар ҳам айни ўша ижтимоий-иқтисодий формацияларни бошларидан кечирганликларини кўрсатувчи рад қилиб бўлмайдиган ҳужжатлар топиш керак эди — вазифа ана шундан иборат эди! Бу вазифани ҳал қилишда Хоразм материалига зўр умид боғладик.

То 1936 йилга қадар мен Хоразм воҳасининг ва унга чегарадош жойларнинг ҳозирги замондаги аҳолиси ҳаёти билан машғул бўлиб, асосан, этнографияга оид материал тўпладим. Археология материаллари ҳам, этнография материаллари ҳам мен кутган натижаларни берди.

СССР Фанлар академиясининг ўша вақтда Хоразмни текшириш учун уюштирган махсус доимий экспедицияси коллективи ҳамда мен юқорида қўйилган саволларга жавоб топишга муваффақ бўлдик.

С. П. ТОЛСТОВ.
Москва шаҳри.

И ТО БЕЗ УНЫНЬЯ И ЛЕНИ

АЗИЗ ВА ЯҚИН

Рус тили нафис ва сўзга бой тилдир. Улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Ленин ҳам бу тилда бизнинг келажагимиз истиқболларини олдиндан кўрсатиб берган.

Рус тилини биргина Совет Иттифоқи халқларигина эмас, бутун жаҳоннинг прогрессив халқлари зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Кўпгина мамлакат граждандари ва студентлари СССРга келишиб, рус тилини қунт билан эгаллашяпти.

Биз Тошкент Давлат университети қошидаги ажнабий давлат гражданларининг тайёрлов курсида бўлганимизда бу нарсани ўз кўзимиз билан кўрдик. Бизни факультет проректори Анвар Маҳмудович Қосимов кутиб олди. У студентлар машғулот ўтказаётган аудиториялар, лабораториялар томон бизни бошлар экан, қуйидагиларни ҳикоя қилди:

— Тайёрлов факультетимиз 1961 йилда ташкил этилган. Бу давр ичида Осиё, Африка ва Латин Америкасининг 21 давлатидан 600 га яқин студент факультетимизни битирди. Уларнинг кўплари рус тилини пухта ўрганишиб ўз ватанларига қайтдилар, кўпчилиги эса мамлакатимизнинг турли шаҳарларида ўз мутахассисликлари бўйича Олий ўқув юртларида ва махсус билим юртларида билим олмоқдалар. Ҳозирги кунда бу ерда қаҳрамон Вьетнам халқининг 91 нафар йигит-қизига рус тилини ўргатмоқдамиз. Улар учун барча шарт-шароитлар яратилган.

Факультет тингловчилари томонидан чиқариладиган «Русский язык», «За рубежом» деворий газеталари, турли хил фото-витриналар, айниқса диққатга сазовордир.

Орадан 8-9 ой ўтгандан сўнг ҳар бир студент рус тилида сўзлашадиган, лекцияларни мустақил ёза оладиган бўладилар. «Мен,— дейди вьетнамлик Нгуен ва Куан,— жуда ҳам хаяжондаман. Чунки мен Тошкентда рус тилини ўрганмоқдаман ва ёшлигимнинг энг яхши дамларини шу ерда ўтказмоқдаман».

Ха, ҳозирги кунда қаҳрамон Вьетнам фарзандлари ўз ёшликларининг олтин чоғларини, энг бахтиёр дамларини доҳий Ленин тилини ўрганиш билан чамбарчас боғлаб ўтказмоқдалар.

О. ТЕМУРОВ.

Суратда: рус тили ўқитувчиси М. Ҳолиқова вьетнамлик студент Динь Ба Ло билан машғулот ўтказмоқда. А. Тўраев фотоси.

МАДАД

ЯККАБОҒ ҚИССАСИ

Ям-яшил ўрмонлар ўлкаси бўлмиш Россия шаҳарларидан келган бинокорлар Тошкент шаҳрининг биқинида қадимдан Яккабоғ деб номланган қишлоқча ўрнида ўнлаб кўркам бинолар барпо қилдилар. Бу бинолар ҳар жиҳатдан қулай ва чиройли. Дарвоқе, Яккабоғ деганлари нимаси? Кексаларнинг таъбирича, Чопон ота қишлоғидан нарида Катта Қаъни қишлоғидан берида якка қўрғон бўларкан. Унинг атрофи турли-туман мевали дарахтлар билан бурканган боғ экан. Кейинчалик бу ерда ўнлаб хонадонлар ўзлари учун ҳовли-жой қилиб олган бўлсалар ҳам, унинг номи Яккабоғлигича қолаверибди.

Яккабоғни унинг атрофидаги қишлоқларнинг аҳолиси эндиликда шаҳар деб атамоқда. Шаҳар деса арзигулик. Фарҳод ва Ширин номлари билан аталган янги равон кўчалар оралиғида бир-бири билан бўй талашган, ҳуснн талашган уй-жой бинолари кўкка бўй чўзиб турибди. Бинокорларнинг ўз чизмаларига қараб айтишларича, бу ерларда катта-катта магазинлар, аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатадиган объектлар ҳам тикланади. Мактаб, касалхона, туғруқхона, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари ҳам шу ернинг ўзида муҳайё бўлади.

Узоқ Россиядан келган бинокорларнинг катта армияси «Росташтрой» трестига бирлаштирилган. Трест бошқарувчиси Валентин Никитич Маркин кўп қурилишларда ишлаган, бинокорлар билан тил топишадиган одамохун киши экан. Тошкентда бинокорлик соҳасида тўплаган тажрибаларини ишга соляпти. Унинг айтишича, трестга 18 қурилиш-монтаж поезди — 41 шаҳардан келган бинокорлар қовушган.

Улар Чилонзорнинг «В-23» кварталида — Яккабоғда уй-жой тиклашяпти. Зилзиладан кейинги даврда ана шу кварталнинг ўзида Волгоград, Новосибирск, Новокузнецк, Москва области шаҳарлари, Тула ва бошқа шаҳарлардан келган қутлуғ касб эгалари 50 минг квадрат метрдан ортиқ уй барпо қилдилар. Бу уйларда мингдан ортиқ оила ҳар жиҳатдан тўкис шароитларда истиқомат қилса бўлади. Эндиликда Яккабоғ минг оилага макон бўлгулик шаҳарчага айланмоқда.

ҲИЛПИРАР БАЙРОҚ

«Росташтрой» трестининг маъмурий биносида ол байроқ ҳилпираб турибди. Бу, Россиядан келган илтифотли ва меҳрибон дўстларимиз меҳнатининг мадҳини куйлаётгандай. Азамат қурувчилар Тошкентни энг кўркам шаҳарга айлантириш учун бошланган катта ҳашарда мардонавор меҳнат қилмоқдалар. Улар қардош бинокорлар мусобақасининг ўтган йил 4-квартал мусобақасида ғолиб чиқдилар. Уй-жой биноларини тиклаш, уларни зудлик билан фойдаланишга топшириш, янги иморатларга пойдеворлар қўйиш ишларини жадаллик билан ташкил қилганликлари учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини ҳамда 5000 сўмлик пул мукофотини олишга мушарраф бўлдилар.

Трестга қарашли бинокорлик ташкилотлари шу йилнинг бошидан асосий қурилиш ишларини шаҳарнинг марказига кўчирдилар. Кўп қаватли биноларга пойдевор қўйиш, ғишт териш жадал суръатлар билан боряпти. Юбилей йилида Россиянинг 41 шаҳридан келган қон-қардошларимиз камида 120 минг квадрат метр уй-жой биносини қуриб тамомлашга бел боғлаганлар.

Янги иморатлар қад ростлаётган кўчалардан ўтиб бораётганимизда, қурувчилар шижоатига қойил қолдик. Ҳар бир дақиқани ғанимат билиб, бинокорлик механизмларидан самарали фойдаланишмоқда. 4-5 қаватли иморатлар тиклаш уларга чўт эмасга ўхшаб қолди. 9 қаватли иморатга пойдевор қўйилаётган жойда, трест бошқарувчиси Валентин Никитич Маркин билан ҳамсуҳбат бўлдик.

Россияликлар ҳиммат кўрсатишибди. Тошкентни тиклаш учун икки йилга келган эканлар. Улар қурилиш ишларини поёнига етказмасдан қайтиб кетишга кўнглимиз бўлмади, дея қурилиш ишларини 1968 йилда ҳам давом эттиришга аҳд-паймон қилишибди. Бу йил ва келгуси йилда кўпгина уй-жой, савдо, маданий-маиший объектлар қуриб фойдаланишга топшириладн. Шаҳар марказида «Мебель», «Пойафзал» салонлари бунёд этилади. Иккита улкан савдо маркази, 52 та 9 қаватли уй, 1250 ўринли икки мактаб, 840 ўғил-қиз жойлашадиган 4 та мактабгача болалар муассасаси, 4 озиқ-овқат магазини, ҳар бирида 500 киши овқатланадиган 2 ошхона, бир сменада 800 кишини қабул қила оладиган поликлиника ва бошқа объектлар қуриб тамомланади.

Бригадалараро социалистик мусобақа якунлари ой сайин сарҳисоб қилиб борилади. Февраль ойи мусобақасида Свердловск қурилиш-монтаж поездининг ғишт терувчилар бригадаси бошлиғи Иван Свириденко, Туладан келган дурадгорлар бригадасининг бошлиғи Николай Шаврин, бошқирдистонлик Михаил Федякин бошлиқ арматурачилар бригадаси коллективлари биринчи ўринни эгалладилар. Улар ҳар сменада топшириқни 180-250 процентга етказиб адо этмоқдалар. Бошқарувчининг ҳисоб-китобига қараганда, бу коллективлар шу кеча-кундузда юбилей йилининг III квартали ҳисобига меҳнат қилишяпти.

Дўст бошига иш тушганда, бир-бирига ҳамдард бўлиш ва илтифот кўрсатиш—совет кишиларининг энг яхши хислати. Буни ҳозир янги Тошкентни бунёд этиш учун олиб борилаётган кураш мисолида яққол тасаввур қилиш мумкин. Совет ҳокимияти йилларида кўпгина синовлардан ўтган дўстлигимиз катта ҳашар кунларида ўз куч-қудратини жаҳонга яна бир бор кўз-кўз қилмоқда.

Ж. ҲОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ШИМОЛ БАРНОСИ

Музда рақс этади шимол барноси,
Гўё учиб-қўнар ўрмон қушидай,
Лоларанг юзида аёз пардози,
Гўзалки, Пушкиннинг ширин тушидай.
Сирпанар, чирпанар ях кўзгусида,
Ажиб бир енгиллик, покиза бир нур.
Ногиҳон топилган садаф кўксида
Ярқиллаб тургандай жозибали дур.
Шўхликдан тўқилган гулдаста янглиғ
Беллар бир тутамни — табассум гули.
Бутун жуссасида назокат ёниқ,
Алвон шафақларнинг асил, гулгуни.
Ловуллаб ўтади ногоҳ ёнимдан,
Баҳор самосида ялт этган яшин,
У ўтар менинг ҳам дил осмонимдан,
Изидан боқаман кўзим қамашиб.
Олтинранг сочларнинг шалоласида
Қуёш шуълалари бўлганидай жам,
Ишқ-оташ йўғрилган зуволасида
Барқ уриб туради абадий кўклам.
О, рус санъатининг дилбар юлдузи,
Она-юрт кўрки бор хуш чиройингда.
Яхшиям, сезгисиз майдоннинг музи,
Сув бўлиб оқарди, йўқса, пойингда.

Ж. ЖАББОРОВ.

Я РУССКИЙ БЫ ВЫУЧИЛ ТОЛЬКО ЗА ТО,

туриб ва «ўз» миллий буржуазиясини ағдармай туриб, ҳокимиятни халқ қўлига олмай туриб озодликка чиқиш ва миллий зулмни йўқотиш мумкин эмаслигини борган сари очиқ-ойдин тушуна бошладилар.

Ўлкада революцион ҳаракатнинг ўсишида фронт орқасидаги ишлардан қайтиб келган мардикорлар катта роль ўйнадилар. 1916 йилда чор ҳукумати буйруғи билан фронт орқасидаги қора ишларга сафарбар қилинган бу мардикорлар ички Россия, Украина, Белоруссия, Шимолий Кавказ, Урал ва бошқа жойларда ишлаб, рус, украин ва бошқа миллат ишчилари билан бирга революцион ҳаракатда қатнашиб, муҳим сиёсий сабоқ олдилар. Улар февраль революциясидан сўнг Туркистонга қайтиб, Тошкент, Андижон, Қўқон ва бошқа шаҳарларда «Мусулмон ишчи депутатлари Совети», Самарқандда «Меҳнаткашлар иттифоқи»ни туздилар. Ҳамма жойда революцион курашда ташаббускор бўлдилар.

Революцион ҳаракатларнинг ўсиши 1917 йил 12 сентябрда Тошкент меҳнаткашларининг кўтарилишига олиб келди. Бу чиқиш тарихга «Сентябрь воқеалари» номи билан кирди.

Сентябрь воқеалари буржуа Муваққат ҳукуматини чўчитиб юборди. У ишчиларнинг чиқишларини бостириш учун Тошкентга махсус жазо отрядини юборди. Бу ҳол Туркистон ишчилари ва революцион солдатлари орасида норозилик туғдирди, улар большевиклар раҳбарлигида умумий иш ташлаш эълон қилдилар. Гарчи сентябрь воқеалари Туркистонда Советлар ҳокимиятини ўрнатмаган бўлса-да, аммо у бу ерда революцион ҳаракатларнинг кўтарилишида катта роль ўйнади. 1917 йил октябрь ойида бу ҳаракат айниқса кучайиб кетди.

1917 йил 25 октябрь (7 ноябрь)да Коммунистик партия раҳбарлигида Россия ишчилар синфи камбағал деҳқонлар билан биргаликда социалистик революцияни амалга оширди ва пролетар диктатурасини ўрнатди. Бутун кишилик тарихида янги пролетар революцияси даври — социализм даври бошланди.

Россия ишчилар синфининг бу қаҳрамонона курашидан ва унинг раҳбарлигидан илҳомланган Туркистон меҳнаткашлари ҳам ўлкада Совет ҳокимиятини ўрнатиш учун курашга отландилар. Ўлканинг саноат корхоналарида ва темир йўлларида ишловчи ишчилар бутун ҳокимиятнинг Советлар қўлига топширишни қатъий талаб қила бошладилар. Ташсам пойафзал фабрикаси ва Гольдберг заводининг касаба союз аъзолари ўз қарорларида Муваққат ҳукуматга ишончсизлик билдирдилар ва бутун ҳокимиятнинг Советлар қўлига топширилишини талаб қилдилар. Емельянов ва Сорокин заводининг ишчилари, Тошкент трамвайи, Самарқанд босмахонаси ишчилари, темир йўлчилар ва бошқалар бутун ҳокимият Советлар қўлига топширилишини ва контрреволюцион Муваққат ҳукуматнинг ҳамма министрларининг демократия душманлари сифатида судга берилишини талаб қилдилар.

18 октябрда касаба союз ва горнизон вакилларининг иштирокидаги Тошкент Советининг кенгайтирилган мажлиси асосий кўпчилик овоз (89 овозга қарши 4 овоз ва 6 бетараф) билан бутун ҳокимият Советларга топширилиши кераклиги ҳақидаги большевиклар қарорини қабул қилди. Туркистон большевиклари партия Марказий Комитети кўрсатмаларига амал қилиб, қуролли қўзғолонга тайёрландилар.

Бутун мамлакатдаги каби Туркистонда ҳам омма орасида большевиклар кўпая бошлади. Революцион ҳаракатларнинг ривожлана боришида Туркистон меҳнаткашлар оммаси билан Россия ишчилар синфи ўртасидаги иттифоқ мустаҳкамланди, бу ҳол ўлкада социалистик революциянинг ғалабасини таъминлади.

Муваққат буржуа ҳукумати Россиянинг марказида ҳам, Туркистонда ҳам революцион ташкилотларни тор-мор қилишга ва ўз ҳарбий диктатурасини ўрнатишга ҳаракат қилди. Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони генерал Коровченко 18 октябрдан 19 октябрга ўтар кечаси Тошкент горнизонининг революцион кайфиятдаги ҳарбий қисмларини қуролсизлантириш бўйича ўз операциясини бошлади. У 27 октябрдан 28 октябрга ўтар кечаси ўз юнкерлари ва казаклари ёрдамида ишчи ва солдат-депутатлари Советн, полк, рота ва команда комитетларининг қўшма мажлиси ўтказилаётган озодлик уйи биносини ўраб олди.

Аммо большевиклар томонидан йўл-йўриқ олиб турган Тошкент ишчилари Туркистон Комитети ва унинг ҳарбий қўмондонлигининг контрреволюцион иғволаридан қўрқмадилар. Тошкент меҳнаткашларининг қуролли отрядлари тузилди, улар большевиклар раҳбарлигида 28 октябрда контрреволюцион кучларга қарши актив кураш бошлаб юбордилар. Большевиклардан А. Першин, Н. Шумилов, В. С. Ляпин, А. П. Колесов ва бошқалар қуролли қўзғолонни тайёрлашда ва уни ўтказишда муҳим роль ўйнадилар. Рус большевикларидан тарбия олган революционерлардан Султонхўжа Қосимхўжаев, Очил Бобожонов, М. Мирҳодиев, Низомиддин Хўжаев ва бошқалар қўзғолонда актив иштирок этдилар.

Тўрт кунлик шиддатли жанглардан кейин, 1917 йил 1 (14) ноябрда Тошкентда бутун ҳокимият Советлар қўлига ўтди.

Ишчи, солдат ва Тошкент меҳнаткашларининг қўзғолони бошқа шаҳар ва қишлоқлардаги халқ оммасини курашга илҳомлантирди.

1917 йил ноябрдан 1918 йил бошларигача ўтган давр ичида Туркистоннинг ҳамма шаҳар ва областларида Совет ҳокимияти ўрнатилди.

Х. ТУРСУНОВ,
тарих фанлари доктори.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

✦ Рус тилида бир йилда 60 минг номда, бир миллиард нусхада китоб нашр этилади. Китоб нашр этиш жиҳатидан рус тили дунёда биринчи ўринда туради.

✦ Ўзбекистонда ўқиш 7 тилда олиб борилади. Булардан бири улуғ рус тилидир.

✦ Рус тили энг бой энг кучли ва энг кўп тарқалган жонли тиллардан саналади. Рус тилида 125 миллиондан ортиқ аҳоли сўзлашади.

✦ Ҳиндистонда рус тили институти ташкил этилган

✦ Англия, Жазоирда рус тили ўқитиш курслари очилган.

✦ Польша, Венгрия, Чехословакия, ГДР ва бошқа халқ демократик мамлакатларидаги мактабларда рус тили мажбурий дарс сифатида ўқитилади.

✦ Москвадаги рус тили ўқитувчилари тайёрловчи курсга Япония, Италия, Франция, Финляндия, Швеция, Бирлашган Араб Республикаси, Куба, Камбоджа, Мексика, Эфиопия, Калькутта, Крит ороли ва бошқа мамлакатлардан талабалар келиб ўқишмоқда.

✦ Бизда улуғ рус тилини ўрганиш учун барча шароит ва имкониятлар мавжуд. Ўзбекистонда рус тили II синфдан бошлаб ўқитилади. Мактабларда рус тили ўқитиш учун 1855 ўқув соати ажратилади.

ЧТО ИМ РАЗГОВАРИВАЛ ЛЕНИН.

В. МАЯКОВСКИЙ.

«БАҲОР» — ЖУРНАЛИСТЛАР МЕҲМОНИ

Авжи баҳор палласи бошланган бу кезда яқиндагина хорижий Шарқ сафаридан қайтган «Баҳор» ансамбли журналистлар меҳмони бўлди. «Совет Ўзбекистони» редакцияси ходимлари меҳмонларни самимий кутиб олдилар.

«Баҳор» коллективининг Улуғ Ватанимиз бўйлаб ва чет элларга қилаётган гастроль-сафарлари ўзбек совет санъатининг камолотини оламга намойиш қилмоқда.

Саҳнамиз юлдузи СССР халқ артисти «Баҳор» ансамблининг ташкилотчиси ва бадиий раҳбари Мукаррама Турғунбоева, ансамблнинг конферансьеси Мунаввар Қориёқубова ўз сўзларида чет эллардаги дўстларимиз санъатимизга қойил бўлиб, халқимизга қизғин саломлар йўллаганини мароқ билан сўзлаб бердилар.

Учрашув охирида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Тамара Юнусова, Раъно Низомова, Қаҳрамон Дадаев ва талантли солистлардан Нонла Баширова, Бахтиёр Йўлдошев, Раббим Ҳамдамов, Насиба Мадраҳимова, Люба Коюнова, Флорида Хисомиддиновалар ажойиб янги номерлари билан йиғилганларни хушнуд этдилар.

Ю. ҲАМДАМОВ.

Оламда НИМА ГАП

- Жаҳон халқлари Вьетнам билан ҳамнафас
- Жибутида комендантлик соати
- Ки урушни кучайтириш тарафдори

ДАСТЛАБКИ ЯКУНЛАР

ПАРИЖ, 20 март. (ТАСС). Жибутидан олинган дастлабки маълумотларга қараганда, Франция Сомалисининг келгусидаги статуси масаласи юзасидан 19 мартда ўтказилган референдумда қатнашган шу территория аҳолисининг қарийб 60 проценти Франция билан алоқани сақлаб қолиш кераклигини билдирган.

Франция Сомалисининг маъмурий маркази бўлган Жибути шаҳри аҳолисининг учдан икки қисмидан кўпроғи референдумда Франция билан алоқаларни узиш ва территорияни мустақил деб эълон қилиш кераклигини билдирган. Шу билан бирга, мамлакатдаги қишлоқ районлари аҳолисининг кўпчилиги ана шу алоқаларнинг узилишига қарши чиққан.

РЕФЕРЕНДУМ НАТИЖАЛАРИ

ПАРИЖ, 20 март. (ТАСС). Жибутида (Франция Сомалиси территориясининг келажакдаги статуси масаласи юзасидан) кеча референдум ўтказилган эди. Бугун Жибутида ана шу референдумнинг узил-кесил натижалари эълон қилинди. Франц Пресс агентлиги мухбирининг Жибутидан хабар беришича, овоз беришда қатнашган кишилардан 23.014 таси Франция билан мавжуд алоқаларни сақлашни ёқлаб чиққан. 14.719 киши ана шу алоқаларга қарши чиқиб, Франция Сомалисига мустақиллик бериш кераклигини билдирган.

Губернатор бугун Жибутида комендантлик соати белгилади. Шаҳарда тартибсизликлар рўй берганлигидан кейин ана шу қарор қабул қилинди. Ана шу тартибсизлик вақтида полиция референдум натижаларига қўшилмаган намойишчиларга қарата ўт очган эди.

АҚШ АГРЕССИЯСИГА ҚАРШИ КУРАШНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

ПАРИЖ. Шу кунларда Франциянинг турли районларида осиб қўйилган плакатларда «Биз Американинг Вьетнамдаги агрессиясини дарҳол тўхтатишни талаб қиламиз» деган шиор кўзга ташланади. Тинчлик тарафдорларининг миллий ҳаракати чиқарган плакатда далада ишлаб турган Вьетнам аёллари тасвирланган. Уларнинг тепасида учиб бораётган Америка самолёти Вьетнам ерига бомбалар ташламоқда...

Минг-минглаб тинчлик тарафдорлари плакатларни мамлакат шаҳарлари ва қишлоқларида уйларнинг деворларига ёпиштириб қўймоқдалар. Франциядаги холис ниятли кишилар Вьетнам халқи билан бирдамлик халқаро ҳафтасига қўшилиб, Вьетнамга ёрдам фондига пул ва дори-дармонлар тўплашни оммавий тусда ўтказмоқдалар. АҚШнинг Шарқий-Жанубий Осиёдаги агрессияни кенгайтиришига қарши норозилик йиғилишлари ва митинглари ташкил этилмоқда.

Умумий меҳнат конфедерацияси раҳбарлиги томонидан Вьетнам Демократик Республикаси касаба союзлари умумий конфедерациясига ва Жанубий Вьетнам озодлиги учун курашувчи касаба союзлар федерациясига юборилган телеграммаларда, жумладан, бундай дейилади: «Шу кунларда биз меҳнаткашларни ва касаба союзларни жиноий урушни кенгайтириш сиёсатига қарши курашни кучайтиришга ҳамда сизларнинг ўз ватанингизни бирлаштириш ва унинг тўла мустақиллиги учун олиб бораётган адолатли курашингиз билан бирдамлик ҳаракатини авж олдиришга чақирмоқдамиз».

РАВАЛПИНДИ. Американинг Вьетнамдаги агрессияси дарҳол тўхтатилсин ва Вьетнам халқига ўзининг ички проблемаларини 1954 йилги Женева битимларига мувофиқ ўзи ҳал қилиши учун имконият берилсин, деган талаблар билан Қўшма Штатлар ҳукуматига қилинган мурожаатга шу кунгача Покистон жамоат арбоблари, ёзувчилари, адвокатлари ва журналистларидан бир неча минг киши имзо чекди. Покистон жамоатчилиги тинчликсевар Вьетнам халқига қарши напалм бомбаларини ишлатаётган, заҳарли моддалар қўллаётган ва Вьетнамнинг тинч шаҳарлари ва қишлоқларини шафқатсиз бомбардимон қилаётган Америка ҳарбийларининг йиртқичликларини Покистон жамоатчилиги кескин қораламоқда. Мазкур мурожаатда «империалистлар ўзларининг ғаразли мақсадларига эришмоқ учун Вьетнам халқига ўзлари зўрлаб қабул қилдирган» Жанубий Вьетнам қўғирчоқ ҳукумати дарҳол тугатилсин деган талаб қўйилган.

РАБОТ. Мароқашдаги «Алкифох алватани» газетаси Америка империализмининг агрессиясига қарши кураш олиб бораётган қардош Вьетнам халқи билан бирдаммиз, деб ёзади.

АҚШнинг ҳукмрон доиралари, деб давом қилади газета, урушни кенгайтиришни зўр куч билан давом эттириб, Вьетнам Демократик Республикасини мағлубиятга учратишга интилмоқдалар. Улар мамлакатнинг саноат районларини шафқатсиз бомбардимон қилмоқдалар, ўзларининг ҳарбий кемаларини Шимолий Вьетнам соҳиллари олдида тўпламоқдалар, ҳарбий стратегиянинг янги планларини ишлаб чиқмоқдалар.

Бироқ, деб ёзади «Алкифох алватани» газетаси, агрессорларнинг Вьетнам халқи бизнинг олдимизда тиз чўкади, деган умидлари пуч бўлиб қолади. Курашаётган Вьетнам якка-ёлғиз эмас, ҳамма мамлакатларда ва ҳамма қитъаларда унинг содиқ дўстлари бор.

ВАШИНГТОН. Балтимордан АҚШ пойтахтига олиб борадиган тош йўлда бир тўда студентлар саф бўлиб келмоқда. Пенсильвания университетининг бу студентлари Филадельфиядан Вашингтонга томон тинчлик юриши қилиб келмоқдалар. Колоннанинг олдида бораётган студентлар кўтариб олган транспарантга, юриш қатнашчилари Американинг Вьетнамдаги агрессиясини қоралайдилар, деган сўзлар ёзилган. Уларнинг кетидан келаётган студентлар Шимолий Вьетнамни бомбардимон қилишлар тўхтатилсин, деган шиорларни кўтариб олганлар. Юриш қатнашчилари ҳаво совуқ бўлишига қарамай бир неча кундан бери йўл босиб келмоқда. Вашингтонда улар Америка ҳарбийларининг Вьетнамдаги ваҳшиёна ҳаракатларига қарши норозилик намойишида қатнашадилар.

ПХЕНЬЯН. Бу ерда Корея пойтахтининг жамоатчилиги Вьетнам халқининг Америка агрессиясига қарши курашини қувватлаб митинг ўтказди. Корея Бирлашган касаба союзлари Марказий Комитетининг раиси Ким Валь Рен митингда нутқ сўзлаб, Америка империалистларининг Вьетнамдаги агрессив урушни кенгайтиришга қаратилган, Осиёда ва бутун дунёда тинчликка хавф туғдираётган сиёсатини кескин қоралади.

Кўпгина саноат корхоналарида, қишлоқ хўжалик кооперативларида, мамлакатнинг турли районларидаги давлат муассасаларида ва ўқув юртларида ҳам қаҳрамон Вьетнам халқининг курашини қувватловчи митинглар ўтказилди. Халқ Кореясининг меҳнаткашлари «Американликлар Вьетнамдан чиқиб кетсин!» деб якдиллик билан талаб қилдилар.

(ТАСС).

ЮКСАК РИВОЖЛАНИШ СУРЪАТЛАРИ

ЖЕНЕВА, 20 март. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Европа учун иқтисодий комиссияси секретариати тарқатган «1966 йилда Европадаги иқтисодий аҳвол бозори»да Совет Иттифоқи ва Европадаги бошқа социалистик мамлакатларнинг иқтисодий жиҳатдан жадал ривожланаётганлиги таъкидланади.

Совет Иттифоқи ва Шарқий Европадаги мамлакатлар 1966 йилда эришган яхши иқтисодий натижалар, деб таъкидланади обзорда, беш йиллик планлар ишлаб чиқариш учун яхши негиз бўлиб хизмат қилади. Беш йиллик планлар шу йилдан бошлаб амалга ошярила бошланди.

Профессионал-техника таълими маркази бўлган Бамакода бир группа совет мутахассислари ишлайди. Улар ёш малиликларга малакали ишчи бўлиб етишишда ёрдам бермоқдалар. Суратда: Пенза шаҳридан келган ишлаб чиқариш таълими мастери Николай Ляпков ва фрезерчилар группасининг ўқувчиси Садиан Дианна.

ТАСС фотохроникаси.

ЛОДЗЬ (Польша)даги трансформатор заводининг бир группа инженерлари 400 мегаватт қувватга эга бўлган трансформатор лойиҳасини муҳокама қилмоқдалар. Польша корхоналарида илгари бундай қувватга эга бўлган ускуна ҳеч қачон яратилмаган эди.

ЦАФ — ТАСС фотоси.

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Лейпциг шаҳридаги мана шу рус черкови кўпларнинг диққатини ўзига жалб қилади. У 1912—1918 йилларда Лейпцигдаги халқларнинг курашида қурбон бўлган рус солдатлари хотирасига қурилган. Рус архитектори Покровский уни Новгород услубида яратган эди.

АДН — ТАСС фотоси.

АКУЛА ОҒЗИДАН ЧИҚҚАН ОДАМ

Бу воқеа Австралияда рўй берди. Йирик порт шаҳри Аделаидадан 55 километр масофада сув ости ови бўйича мусобақа ўтказилаётган эди. Унда 1962 йилги мусобақаларда иккинчи ўринни эгаллаган уста сузувчи ва овчи, 23 ёшли муҳофаза агенти Родней Фокс ҳам иштирок этарди. Бу гал у чемпион бўлишни орзу қилган эди. У 30 метргача чуқурликка шўнғиш ва бир минутдан кўпроқ вақтгача нафас олмай туришни ўрганди. Бу жуда катта аҳамиятга эга бўлиб, халқаро қоидаларга биноан сув остида аквалангсиз, фақат битта ниқоб ва нафас оладиган труба билангина ов қилиниши зарур эди.

Мусобақалар эрталаб соат 9 да бошланди. Мусобақа қатнашчилари беш соат давомида иложи борича кўплаб турдаги денгиз балиқларини ушлашлари лозим эди. Натижа ушланган балиқларнинг оғирлигига ҳам, уларнинг турли хиллилигига қараб ҳам белгиланарди. Сув остида теварак-атрофни кўриш мумкин бўлиб, бу ов қилишни жуда ҳам оғирлаштирарди. Бундан ташқари соат бирларда Фокс қирғоққа 14 хилдаги 27 килограмм келадиган балиқларни жўнатди. Ов ниҳоясига бир ярим соат вақт қолган эди. Фокс овчилардан кўриқиб қочиб кетган балиқлар изидан очиқ денгизга қараб сuза бошлади.

Соҳилдан тахминан бир ярим километр масофада у 18 метр чуқурликда учбурчак шаклидаги чўққини кўрди. Унинг атрофида эса сузгичларини дангасалик билан қимирлатиб ётган учта катта балиқ бор эди. Кўринишдан улар дам олишаётган эди. Фокс мусобақада ғалабани мустаҳкамлаш учун ана шу балиқлардан ҳеч бўлмаганда биттасини ушлаш учун уларнинг ёнига юқоридан эмас, балки ёнбошдан келиш учун чўққининг орқа томонига ўтди. Анча нафас олиб, у денгиз тубига қараб шўнғиди...

Энди сўзни Родней Фокснинг ўзидан эшитинг:

«Мен пастга қараб бир оз чап томондан борардим. Чўққи орқасига ўтар-ўтмасимданоқ 10 метрча нарироқда денгизда кам учрайдиган ажойиб олабуға балиқ (окунь) кўриниб қолди. Мен балиққа яқинроқ борардим.

Кутилмаганда чап биқинимга кучли бир нарса зарб билан урди. Ҳушимдан кетдим.

Ўзимга келсам, қандайдир баҳайбат тишлар менинг танамни сиқарди. Юзимдаги ниқоб йўқ эди. Деярли ҳеч нарсани кўрмасдим. Тишлар тобора қаттиқроқ қисарди. Мен қутулишга ҳаракат қилдим—ҳеч иложи йўқ. Мен оғриқни сезмасдим, бироқ бу тишлар акуланинг тиши эканлигини аниқ билиб олдим.

Мен уни кўрмасдим, бироқ унинг жуда ҳам баҳайбат акула эканлигини тушунардим. Ўнг қўлим акуланинг оғзида бўлиб, чап қўлим билан йиртқичнинг кўзларини эзишга ҳаракат қила бошладим. Акула оғзини очиб юборди ва мен очиқ денгизга чиқдим. Бироқ, ўнг қўлим ҳамон унинг тишлари орасида эди. Мен қутулиш учун жуда зўр ҳаракатлар қила бошладим. Жуда ҳам азоб бераётган оғриққа қарамай қўлимни тортиб олдим. Нафасим ростланди. Сув юзига бор кучим билан отилиб чиқдим. Бошим сув бетида эди. Нафас олиш ҳам қандай гаштли эканини билсангиз эди ўшанда.

Мен акуланинг узоққа кетмаслигини тушунардим. Сал ўтмаек, унинг сузгичлари баданимга тегди. Шунда мен акуланинг баданини оёқ-қўлим билан қучоқлаб олдим. Шундай қилмасам, унинг оғзига тушиб қолишим ҳеч гап эмас эди. Акула денгиз тубига шўнғиб кетди. Мен ундан ажралиб, яна юқорига сузиб чиқдим. Теварак-атрофимда сув қип-қизил бўлиб кетган эди.

Мен билан бирга акула ҳам денгиз бетига яқинлашиб келди. Чамамда мендан бир метрча узоқда у оғзини очиб ҳамла қиларди. Қутулишнинг ҳеч иложи қолмаганди. Кутилмаганда... йиртқич йўналишини ўзгартирди, ушлаган балиқларим солинган халтага ташланди. Халта ип билан белимга боғланган эди. Ип тортилган сари мен ҳам акулага яқинлашардим. Ипни бўшатишга ҳаракат қилабошладим. Бироқ, қўлларим амримга бўйсунмасди. Яна бир тасодиф юз берди: ип узилиб кетди!

Кейинчалик дўстларим мен сувдан фақат «Акула!!! Акула!!!» деган қичқириқ билан сузиб чиққанимни ҳикоя қилишиб берди.

Фоксни патруль қайиқча қирғоққа олиб чиқди. У бутунлай ярадор бўлган эди. Яралар орасидан орқасида ва кўкрагида қовурғалари ва ўпкасининг бир бўлаги кўриниб турарди. Чап елкасида бир парча пай осилиб турарди. Ўнг қўли эса суякларигача ғажиб ташланган эди. Сузувчини йиртқичнинг иштаҳасига тўғри келмайдиган резина гидрокостюм қутқариб қолди.

Йўл полицияси Аделаидага борадиган шоссе йўлда ҳаракатни тўхтатиб қўйди. Бемор ётган машина 55 километр масофани рекорд вақтда босиб ўтди.

Фокс тузалиб кетди. Ҳаммадан таажжубланарли томони шундаки, у ўзининг энг севган машғулоти — сув ости овини тарк этмади. «Киши кўрқув олдида ожизлик қиладиган бўлса, киши бўлолмайди. Шунинг учун ҳам мен тузалганимдан кейин ярим йил ўтгач охирги марта ов қилган жойимга қайтиб бордим ва денгизга шўнғидим».

(«ЗНАНИЕ—СИЛА»дан).

ГУАМДА КЕНГАШ ОЧИЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 20 март. (ТАСС). Бугун Гуам оролида АҚШ президенти Жонсоннинг Жанубий Вьетнамдаги Америка ҳарбий қўмондонлиги ва АҚШ элчихонасининг вакиллари билан Вьетнамдаги уруш масаласи юзасидан кенгаши очилди. Кенгашда Жанубий Вьетнам режимининг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар.

АП агентлиги мухбирининг Гуамдан хабар беришича, Жанубий Вьетнамнинг қўғирчоқ бош министри Нгуен Као Ки кенгаш бошланган чоқдаёқ Вьетнамдаги урушни янада кучайтиришга даъват этган.

ФУТБОЛ

„Пахтакор" бўш келмади

«Советский спорт» газетаси мукофоти учун бўлиб ўтган футбол мусобақалари тугамасданоқ, қардош Румыния Олимпия терма командаси ўйинчилари республикамиз пойтахтига меҳмон бўлиб келдилар. Улар биринчи учрашувни тошкентлик пахтакорчилар билан ўтган дам олиш куни марказий «Пахтакор» стадионида ўтказдилар.

Баҳорги турнирни яхши ўтказиб, ўз мухлисларини хурсанд қилган пахтакорчилар ўзларининг бу йилги биринчи халқаро учрашувларига кучли составда майдонга чиқдилар. Ўйин Бутуниттифоқ категорияли судья, Лондонда бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида олтин ҳуштак билан тақдирланган Тофиқ Баҳромовнинг ишораси билан бошланди. «Пахтакор» ҳужумчилари меҳмонлар дарвозаси томон бир қанча хавфли ҳужум уюштирдилар. Ўз навбатида меҳмонлар ҳам СССР Олимпия терма командасининг дарвозабони Юрий Пшеничников қўриқлаётган пахтакорчилар дарвозасига ҳужум қилдилар. Аммо ҳар иккала томон ҳам ҳисобни очишга муяссар бўлмади. Пахтакорчилар биринчи Халқаро учрашувларини 0:0 ҳисобида дуранг қилдилар.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, ҳозирги замон футболида кўпроқ ҳимоя линияси қўлланилмоқда. Баҳорги турнир мусобақаларида энг катта ҳисоб «Пахтакор» — «Шахтёр» матчида (2:0) қайд этилди. Ўзбекистон турнирида биринчи ўринни эгаллаган «Динамо» командаси 5 ўйинда рақиблар дарвозасига 4 тўп урди. Пахтакорчилар эса 5 тўп урдилар.

Кеча румыниялик олимпиячилар республикамизда ўзларининг иккинчи учрашувларини ўтказдилар. Бу гал улар «Советский спорт» газетасининг совруни учун бўлган курашларда ўзларининг чиройли ўйинлари, кучли командалар билан бўлган беллашишларда тажриба орттирган «Политотдел» колхозининг футболчилари билан мусобақалашдилар.

Келаси йил Мехикода очиладиган Олимпия ўйинларига пухта тайёргарлик кўраётган меҳмон футболчиларнинг республикамизга келиши футбол мухлисларини ғоят қувонтирди. Румыниялик олимпиячилар билан колхоз футболчилари ўртасида бўлиб ўтган қизиқарли матч 3:1 ҳисобида меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди.

П. ГАДОЕВ.

727 - СИЛКИНИШ

Зилзила тошкентликларга яна ўзини эслатиб қўйди. Тошкент сейсмик станциясининг приборлари 20 март кундуз соат 12 дан 22 минут ўтганда яна ер қимирлаганини қайд қилдилар. Тўрт балл куч билан рўй берган бу ер қимирлашининг эпицентри аввалгидек Тошкент марказидадир. Ўтган йил 26 апрелдан буён ҳозиргача 727-марта ер силкиниши қайд қилинди (ЎзТАГ).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Симфоник увертюралар, 10.10 — Рус қўшиқлари ва рақслари, 10.30 — Куйлардан—куйларга, 11.10 — «Республика областлари ва шаҳарларида», 11.25 — Ёш ижрочилар, 12.15 — Спорт (рус.), 12.30 — Топишмоқли концерт, 13.30 — Классик куйлар, 16.10 — «Тошкент консерваторияси», 17.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.10 — Болтиқ бўйи республикалари композиторларининг енгил куйлари, 18.30 — «Баҳор» ансамбли (музикали эшиттириш), 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — Мақомлардан парчалар, 20.45 — «Қурилиш ва график», 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.15 — Эстрада концерти, 22.40 — Поэзия кечаси, 23.20 — Ўзбек халқ куйлари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Қизил галстук** (тележурнал), 18.55 — **Ўзбекистон ССР Қизил ярим ой жамияти XI съезди делегатлари студия меҳмони**, 19.15 — **Муҳаммаджон Мирзаев тароналари.**

Рус тилида: 19.55 — **Кўҳна ва ҳамиша навқирон Самарқанд** («Октябрь» программаси), 20.15 — **Телевизион янгиликлар.**

20.20 — **Эртаги кун программаси.**

20.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.55 — **Эшиттиришлар программаси**, 18.00 — **Дик ва унинг мушукчаси** (болалар учун мультфильм), 18.20 — **Эртага баҳор** (ҳужжатли фильм), 18.40 — **Телевизион янгиликлар**, 18.50 — **Жонажон ўлка манзараси**, 19.10 — **Сенинг ақл ва идрокинг абадий** (илмий-оммабоп фильм), 19.30 — **Музикали топишмоқ.**

Ўзбек тилида: 20.15 — **Сенинг тенгдошларинг** («Ёшлик» студияси), 21.00 — **Телевизион янгиликлар**, 21.10 — Рассом **Ю. Пименев** (Ленин мукофотига номзодлар), 21.30 — **Алданганлар** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 23/III да **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/III да **Оқ кабутар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/III да **Ўғил уйлантириш**, 23/III да **Махтумқули.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — **Хоразм ансамблининг концертлари.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Катта цирк томошалари. **Ҳиндистон филлари аттракциони.**

КИНО

Аманимнинг туши — «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Судхўрнинг ўлими — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

22-23 мартда

Ўзбекистон ва Туркманистон ССР халқ артисти

КОМИЛЖОН ОТАНИЕЗОВ

раҳбарлиги ва иштирокида **Хоразм ансамблининг**

концертлари

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

1967 йил 5 апрель эрталаб соат 11 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал) юридик фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Р. А. Бобоева «Ўзбекистон ССР маҳаллий Советларининг меҳнаткашлар ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш ва ҳал қилишдаги фаолияти» деган темада.

А. Алимуҳамедов «Ислом урф-одатларини ҳозирги замон шароитига мослаштириш йўлидаги уринишларининг моҳияти» (Ўзбекистон материаллари асосида) деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР.

Диссертацичлар билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриёти коллективи босмахонанинг кекса ишчиси

Абдураҳмон УРОЗОВНИНГ

вафот этганлигини маълум қилиб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 836545. Редактор ўринбосарлари — 837914, 839323. Масъул секретарь — 834455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 837283. Партия турмуши — 833469, 832221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш. халқаро ҳаёт — 831216. Коммунистик тарбия — 831455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 834786. Совет қурилиши — 833258. Қишлоқ хўжалиги — 837604. Адабиёт ва санъат — 832036, 837221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 834651. Маҳаллий ахборот — 832342. Оммавий ишлар ва хатлар — 838879, 833555. Иллюстрация — 834524. Стенографистка — 837343. Корректура — 837162. Эълонлар — 838142. Коммутатор — 830249, 830250, 830251, 830252, 830253, 830254, 830255, 830256, 830257, 830258.

№ А — 68. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64543. Р. 01675.